

Veertig jaar Historische Kring Bussum

deel I

Nol Verhagen

Zoals elders in deze aflevering wordt vermeld, werd de Historische Kring Bussum (HKB) in september 1983 opgericht. Men ging voortvarend te werk. Er werden werkgroepen ingesteld, lezingen georganiseerd, tentoonstellingen voorbereid en in een enkel geval werd er ook actie gevoerd, bijvoorbeeld om Studio Irene, bakermat van de Nederlandse televisie, voor het nageslacht te behouden.

En er werd op instigatie van Marcus van der Heide een verenigingsorgaan opgericht, het *Contactblad*, dat voor het eerst verscheen in december 1984.

Hieronder probeer ik aan de hand van het *Contactblad* en zijn opvolger, *Bussums Historisch Tijdschrift* (*BHT*), het wel en wee van de vereniging te volgen gedurende de afgelopen 40 jaar. Dit artikel beslaat de eerste 20 jaar, tot 2003. Deel 2 verschijnt in de volgende aflevering van *BHT*. Overigens, de oude jaargangen van beide bladen zijn te vinden op de website van de HKB, onder de knop 'Publicaties'.

Het allereerste Contactblad

1984 – De HKB werkt mee aan een programma rond het 100-jarig jubileum van de St.-Vituskerk, met onder meer een tentoonstelling. Enkele jaren later zou de kerk en vooral het orgel door brandstichting ernstig worden beschadigd. Voorzitter Wim van Berkel hoopt dat het verschijnen van het *Contactblad* ertoe zal leiden dat het aantal leden tot boven de 100 stijgt.

1985 – Burgemeester Aantjes opent op zondag 21 april in 't Spant een door de HKB georganiseerde tentoonstelling over het Bussums verzet. Drijvende kracht achter de tentoonstelling is Joan Bruineman die een boekje over het Bussums verzet

publiceerde, *Metterdaad* getiteld, met daarin 40 interviews met oud-verzetsstrijders of hun nabestaanden.

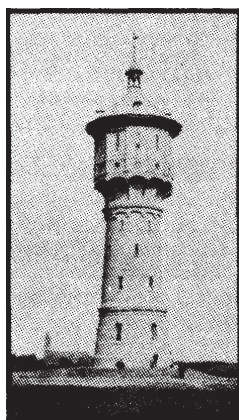
1986 – Nauwelijks een jaar later organiseert de prille vereniging alweer een tentoonstelling onder de titel '100 jaar Schrijvers in Bussum', dit keer in de gloednieuwe Openbare Bibliotheek aan het Wilhelmina-plantsoen. De aanleiding is de komst naar Bussum van de beroemde schrijver Frederik van Eeden in 1886. Hij zou daar in 1898 de kolonie Walden oprichten. Op de tentoonstelling wordt uiteraard aandacht besteed aan Van Eeden en de Tachtigers, de literaire stroming waarvan hij deel uitmaakte, maar ook aan een groot aantal (in totaal wel 31) andere schrijvers die korte of langere tijd in

Bussum hebben gewoond en gewerkt. De basis voor de tentoonstelling is het boek van Marcus van der Heide *Bussum door Schrijversogen* uit 1984. Rudolf Geel houdt een geestige openingstoespraak, die in zijn geheel in het *Contactblad* van maart 1987 wordt afgedrukt.

1987 – Op 11 november 1987 wordt een fototentoonstelling ‘Bussum voor 1888’ geopend. Deze is opgezet door de heren Heyne en Bal. Gek genoeg is daar noch in het *Contactblad*, noch in het digitale archief van de HKB een spoor van terug te vinden.

1988 – Op zaterdag 17 september 1988 viert de HKB zijn eerste lustrum met een puzzeltocht. Leden en niet-leden kunnen eraan meedoen. De wandeltocht van ongeveer 5 km begint op het Wilhelmina-plantsoen en slingert zich vervolgens door het centrum, het Spiegel en de wat oudere buitenwijk rond de Huizerweg. Er worden twintig vragen gesteld ‘die vrijwel allemaal zijn te beantwoorden door goed te kijken, resp. het gezonde verstand te gebruiken’. De tocht eindigt bij de bibliotheek aan de Abraham Kuyperlaan, naast ’t Spant, waar de HKB domicilie houdt. In de bibliotheek is een vitrine ingericht waar de antwoorden op de vragen te vinden zijn.

De HKB heeft op dat moment 220 leden, van wie enkele tientallen de tweemaandelijkse bijeenkomsten in de bibliotheek bijwonen.

1989 – Alweer verzorgt de HKB een tentoonstelling, nu over de Bussumse Waterleiding Maatschappij, naar aanleiding van het 90-jarig bestaan van de watertoren. Die tentoonstelling wordt door onge-

veer duizend belangstellenden bezocht. Maar daar blijft het niet bij. Er is ook een tentoonstelling in de bibliotheek Bussum-Zuid, waar de HKB nog steeds zijn onderkomen heeft, over architect K.P.C. de Bazel. En opnieuw een fototentoonstelling uit de collectie van Martin Heyne, nu over de periode na 1888; dit ter gelegenheid van een van de talrijke contactavonden die de HKB in die jaren organiseert.

1990 – In 1990 gebeurt er niet veel bijzonders, behalve dat de ledenbijeenkomst van 12 november letterlijk in het water valt doordat de brandweer net op die dag een oefening houdt bij ’t Spant, waardoor de naastliggende bibliotheek waar de ledenavond plaatsvindt moet worden ontruimd. ‘Het leverde weliswaar een spectaculair schouwspel op maar de lezing van mevrouw Peggy Bouman over de architectuur van winkelpuien in Nassaulaan en omgeving ging niet door.’

In september verschijnt het boek *Geletterd Bussum*, met een kleine dertig biografieën van ‘Bussumse schrijvers.’ Het wordt in het *Contactblad* genadeloos de grond ingeboord door Marcus van de Heide, die zeven jaar eerder *Bussum door Schrijversogen* publiceerde.

1991 – Er wordt serieus gewerkt aan een boek dat in 1992 moet verschijnen (zie hierna). Van mei tot juni is er (waarschijn-

Martin Heyne bij een van de fototentoonstellingen die hij (mede) verzorgde

Rudolf Geel bij de presentatie van het boek *Geletterd Bussum*, september 1990

lijk in het HKB-domicilie in de bibliotheek Bussum-Zuid) een tentoonstelling over het noordelijke deel van de Brinklaan, de voormalige Kerkweg.

1992 – In dit jaar verschijnt het boek *In Bussum kan alles... Van dorp tot poort van het Gooi 1817-1992*. De aanleiding is het 175-jarig bestaan van Bussum als zelfstandige gemeente. Er is meer dan een jaar aan gewerkt. Het boek bevat een beknopte geschiedenis van Bussum, aan de hand van een honderdtal foto's. Op 1 mei verzorgt de HKB in samenwerking met de gemeente een symposium over de Toekomst van Bussum. De toegang is 10 gulden.

Het aantal leden groeit gestaag: het zijn er al meer dan 300 en het aantal van 400 is in zicht, tot grote tevredenheid van voorzitter Arie Gouka, die een paar jaar later wethouder zal worden.

1993 – In april 1993 kan de HKB zijn intrek nemen in het pand aan Huizerweg 54, de voormalige Huishoudschool. Het ledental van de vereniging is intussen gegroeid tot 350, het lidmaatschap kost 25 gulden per persoon en 35 gulden per gezin – een onderscheid dat we nu niet meer maken. Ter gelegenheid van de verhuizing wordt op de nieuwe locatie een tentoonstelling ingericht over de geschiedenis van de Huizerweg.

Het nieuwe onderkomen van de HKB aan de Huizerweg 54

Het tweede lustrum wordt (samen met de Stichting Regionale Geschiedbeoefening Noord-Holland) gevierd met een historische markt, waar de archieven en de historische kringen uit de regio zich presenteren. Dankzij giften ter gelegenheid van het lustrum kunnen een homecomputer en een personal computer worden aangeschaft. Het is de bedoeling om met behulp daarvan het papieren archief te digitaliseren, in samenwerking met het Goois Museum in Hilversum en het Streekarchief in Naarden. Zo zullen de drie archieven in één systeem te raadplegen zijn. Daar is helaas niets van terechtgekomen.

1994 – De werkgroep Architectuur organiseert in september een tentoonstelling in het gebouw aan Huizerweg 54. Onderwerp vormen bouwstijl, geschiedenis, populatie en personeel van een aantal schoolgebouwen in Bussum, zoals de Gooische HBS, de Wilhelminaschool en de Paulusschool. De tentoonstelling is te bezichtigen op woensdag- en vrijdagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur.

De HKB heeft zich inmiddels ook over de Open Monumentendagen ontfermd. Het thema is: 'beeldhouwwerk en gebouwen'. Er staat de hele dag een kraam bij station Naarden-Bussum, waar het boekje *Monumenten van Bussum* en twee door de HKB uitgegeven wandelroutes te koop zijn – een route gaat door het Spiegel en de andere door het Prins Hendrikpark.

1995 – De HKB organiseert in de ontmoetingsruimte van het gemeentehuis van Bussum een tentoonstelling over de bezetting en de bevrijding van Bussum. Deze tentoonstelling is tijdens werkdagen te bezoeken van 26 april tot en met 11 mei 1995. Er komen ongeveer 500 bezoekers op af.

1996 – Dit jaar verschijnt (naar een idee dat een jaar eerder door een lezer van het *Contactblad* is geopperd) het boekwerkje

In Bussum hebben straten namen... Het is weliswaar geen uitgave van de HKB, maar men heeft er wel zeer veel aan bijgedragen.

In het meinummer van het *Contactblad* geeft bestuurslid Coby de Jong een inkijkje in de activiteiten van de HKB: 'Momenteel zijn er drie werkgroepen, te weten: Documentatie, Architectuur en Dorpskern. De werkgroep Documentatie is met vijf man/vrouw bezig met het beschrijven van de foto's, het in de computer zetten van de gegevens en het opplakken van de foto's op zuurvrij karton. Twee personen zijn bezig de artikelen over Bussum uit de Gooise bladen te knippen, op te plakken en te rubriceren. De knipsels over Bussum van 1984 tot heden zijn op onderwerp te vinden. Drie van ons

schrijven het nieuwe materiaal in en coderen het. Zij verwerken de gekregen aanwinsten, voorzien voorwerpen van teksten, richten vitrines en wissellijsten in, geven plattegronden, bestemmingsplannen, kadasterkaarten en platen een juiste plaats, zodat het voor iedereen makkelijk toegankelijk en bereikbaar is. Door de heer G.M. Langemeijer is een trefwoordensysteem van het door de jaren heen verzamelde materiaal opgezet. Hij heeft een 50-tal ordners gemaakt over o.a. architectuur, onderwijs, oorlog en verzet, straatnamen, oude nota's en bidprentjes.'

In september en oktober is in de locatie van de HKB een tentoonstelling te bezichtigen over de Isaac da Costalaan in het Brediuskwartier. De belangstelling van het publiek is aanvankelijk bescheiden, maar na een artikel in de *Gooi- en Eemlander* komen er toch nog 200 bezoekers een kijkje nemen.

1997 – De vereniging zit kennelijk in een dip. Het bestuur schrijft in december: 'Dit

is alweer het laatste Contactblad van 1997. Een jaar waar we met gemengde gevoelens op terug zullen kijken. Enerzijds verschenen er drie Contactbladen met een grote variatie aan artikelen, anderzijds moesten door ziekte van bestuursleden en door een tekort aan bestuursleden een aantal activiteiten op een laag pitje worden gezet of helemaal worden afgezegd.'

1998 – De tentoonstelling over de Isaac da Costalaan in 1996 inspireert de HKB tot nog een 'straattentoonstelling': op maandagavond 26 oktober 1998 om 20.00 uur wordt een tentoonstelling over de Herenstraat geopend, in de ruimte van de HKB.

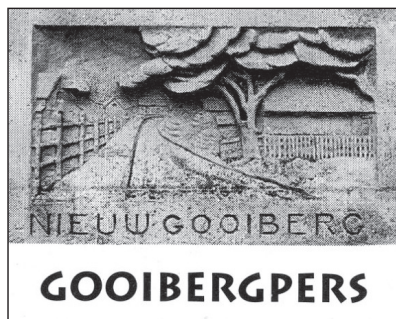
De contributie wordt verhoogd naar

30 gulden. Dit is de eerste contributieverhoging sinds de oprichting van de HKB. De contributie is daarna nauwelijks meer verhoogd.

De kwaliteit van het drukwerk van het *Contactblad* wordt sterk verbeterd: 'Dit komt doordat de kopij nu op een floppy

wordt aangeleverd en de drukker met behulp van de computer een constante kwaliteit letter kan afleveren.' Onder aanvoering van wethouder Gouka bezocht een groepje van vier Bussumers in oktober Valašské Mezíříčí, de Tsjechische zustergemeente van Bussum. Daaronder twee leden van de HKB. De HKB verzorgde ter plaatse een expositie over de historie van Bussum.

1999 – In september verzorgt de HKB in het gemeentehuis een tentoonstelling over '100 jaar vrijwillige brandweer'. HKB-er van het eerste uur J. Klijnman publiceert een jaar later het boek *100 jaar vrijwillige inzet voor de Bussumse gemeenschap. Beschrijving van de vrijwillige brandweer in Bussum in de afgelopen 100 jaar*.

In 1996 interviewde Johan Klijnman Marcus van der Heide ter gelegenheid van de 25ste uitgave van de Gooibergpers

De Magirus autospuit wordt in 1932 geïnspecteerd door burgemeester De Bordes

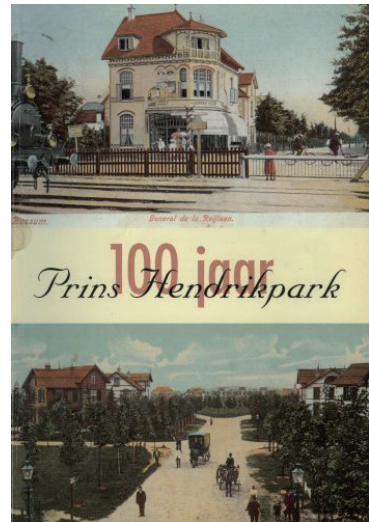
2000-2002 – Over deze jaren is niet veel te melden. Er wordt gesproken over een tentoonstelling over Bussumse huizen vroeger en nu, maar daar is later niets meer over vinden. Er worden op gezette tijden zogenoemde contactavonden georganiseerd, waarop diverse onderwerpen uit de geschiedenis worden behandeld. Ter opluistering van de jaarvergaderingen worden er kleine foto-exposities gemaakt, die niet de naam van tentoonstelling verdienen. En het *Contactblad* blijft met de regelmaat van de klok verschijnen. Het aantal illustraties neemt zienderogen toe, en wat meer is: er worden nu ook illustraties in kleur afgedrukt.

De allereerste kleurenillustratie in het Contactblad

Men is intussen wel druk bezig met de voorbereiding van de viering van het 100-jarig bestaan van het Prins Hendrikpark. Het ledental blijft rond de 400 hangen. In 2001 moet de contributie worden omgezet naar de euro, het wordt € 13,60.

2003 – In mei verschijnt bij de Gooibergers een dubbelnummer van het *Contactblad* dat geheel aan het Prins Hendrikpark is gewijd. Hoofdauteur is Martin Heyne, een van de oprichters van de HKB en in de afgelopen 20 jaar schrijver van een groot

aantal goed gedocumenteerde artikelen in het *Contactblad*, en auteur/samensteller van enkele fotoboeken. Hij is zelf ook in het Prins Hendrikpark woonachtig.

Op 13 september (Open Monumentendag) viert de HKB op zijn thuisbasis aan Huizerweg 54 zijn vierde lustrum met een tentoonstelling 'Boerderijen in Bussum', samengesteld door Nel Krijnen en Joke Vos.

Hiermee sluit ik het overzicht van de eerste 20 jaar HKB af. De vereniging heeft een opmerkelijke activiteit aan de dag gelegd in de vorm van een groot aantal tentoonstellingen, lezingen, contactdagen en publicaties in het *Contactblad*. Minder goed zichtbaar is dat de vereniging ook een grote hoeveelheid documentatie bijeen heeft gebracht in de vorm van foto's, knipsels, plakboeken, gedenkschriftjes en een bibliotheek met publicaties over Bussum en het Gooi. Met name dit Documentatiecentrum onderscheidt de HKB van de meeste andere historische kringen in onze regio.